

POSUDEK

oponenta na diplomovou práci Bc. Pavla Hrdého „Odpovědnost státu za protiprávní jednání v kyberprostoru“ předloženou na Univerzitě Karlově Právnické fakultě

Diplomová práce je členěna na úvod, tři části a závěr, vlastní text práce má 155 602 znaků. Práce byla odevzdána v červnu 2021 (datum uzavření rukopisu 18. 6. 2021).

Diplomová práce je věnována velmi aktuálnímu tématu kyberprostoru z hlediska mezinárodního práva. V práci si uchazeč klade za cíl potvrdit či vyvrátit hypotézu, že stát může být odpovědný za porušení mezinárodního práva v kyberprostoru, s důrazem na oblast lidských práv a kolektivní bezpečnosti (str. 3). Při zpracování diplomové práce používá diplomant zejména metodu analýzy, komparace, pracuje i s analogií.

V první kapitole se nejprve diplomant zabývá vymezením pojmu kyberprostor v právu, ale i mimo něj. Při právním vymezení vychází z různých definic vypracovaných v rámci NATO (Tallinský manuál) a UNIDIR, konstatuje že definice existují i v rámci vnitrostátní právní úpravy, uvádí i český zákon o elektronických komunikacích. Při ústní obhajobě by mohl diplomant vymezit vlastní definici kyberprostoru. Na str. 9 uvádí, že kyberprostor můžeme chápat jako nově vzniklý, uměle vytvořený prostor a dále postupovat analogicky například ve spojení s právní úpravou vesmíru, moře nebo Antarktidy. Toto své konstatování by měl uchazeč vysvětlit. V kapitole zmiňuje různé teoretické přístupy k dané problematice. Zajímavá je úvaha o považování kyberprostoru za společné dědictví lidstva (str. 12). Tuto myšlenku by měl při ústní obhajobě vysvětlit. Sám ve své práci vychází z teoretického pojetí „Effects principle“.

V druhé kapitole se diplomant zaměřil na vymezení odpovědnosti a přičitatelnosti státu mající význam v souvislosti s kyberprostorem. Vychází zde zejména z Článků o odpovědnosti států za mezinárodně protiprávní chování, které vypracovala Komise pro mezinárodní právo. Je zřejmé, že si autor danou problematiku v obecné rovině osvojil. V souvislosti s činy provedenými v kyberprostoru pouze konstatuje, že odpovědnostní pravidla mohou být aplikovány na kyberprostor (str. 28). Je škoda, že problematiku odpovědnosti více nespécifikoval na chování v kyberprostoru.

Třetí kapitola pojednává o aplikovatelnosti práva kolektivní bezpečnosti a vybraných lidských práv v kyberprostoru. Kapitola logicky navazuje na předchozí V první části se uchazeč zaměřil na problematiku kolektivní bezpečnosti. Autor zde čerpá z Charty OSN, z dalších dokumentů, jakož i z rozhodnutí mezinárodních soudů. Zabývá se zde v teoretické

rovině aplikací obecných pravidel v této oblasti na problematiku kybernetických útoků, zmiňuje i pozice států. Mimo jiné se zde zabývá problematikou agrese. Na str. 41 konstatuje, že definice agrese obsahuje některá ustanovení, která mohou použití v kyberprostoru bránit, jde zejména o soustředění ozbrojených útoků na území státu a ochrana územní celistvosti (str. 41). Toto své konstatování by měl vysvětlit, zejména v souvislosti s teorií Effects principle (str. 38). Druhá část kapitoly je věnována porušení lidských práv v kyberprostoru. Tato část je zaměřena na jednotlivá lidská práva, která mohou být dotčena. Diplomant uvádí příslušné rozsudky Evropského soudu pro lidská práva mající souvislost s problematikou kyberprostoru. V závěru konstatuje, že cíl potvrdit nebo vyvrátit hypotézu, že mezinárodní právo lze aplikovat v kyberprostoru (v oblasti kolektivní bezpečnosti a lidských práv) nedošla k jednoznačnému prokázání nebo vyvrácení této teze (str. 53). Dále však uvádí, že dochází k dílčím výsledkům, že mezinárodní právo je v určitém rozměru platné i v kyberprostoru. Toto konstatování popírá předchozí závěr, diplomant by měl vysvětlit.

Pokud jde o hodnocení, práce má logickou strukturu, diplomant kvalifikovaně rozebral tuto složitou problematiku. Prokázal svou schopnost pracovat s příslušnými dokumenty, judikaturou a literaturou a ty použít na zvolené téma. V tomto směru naplňuje zcela diplomová práce své poslání. Autor se zabývá aktuálním tématem, při jeho uchopení formuluje i vlastní názory. Rozebírá a hodnotí názory nauky. Při zpracování své práce čerpal diplomant z dokumentů a publikací, zejména v anglickém jazyce, vychází ale i z české literatury mezinárodního práva. Řada zdrojů je čerpána z internetu. Práce obsahuje 257 poznámek pod čarou. Z formálního hlediska je práce napsána srozumitelným jazykem.

Diplomová práce splňuje požadavky kladené na tyto práce a **doporučuji** jí k ústní obhajobě. Předběžně jí hodnotím jako **výbornou**. Při ústní obhajobě doporučuji, aby se diplomant zaměřil na otázky a připomínky obsažené v posudku a dále na otázku: jak charakterizovat Tallinnský manuál z hlediska jeho právního významu.

V Praze dne 14. 9. 2021

prof. JUDr. Jan Ondřej, CSc., DSc.